

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 139/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen nuorten nuuskan käytön vähentämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mia Laihon /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 139/2019 vp:

Aikooko hallitus toimeenpanna sosiaali- ja terveysministeriön tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän toimenpide-ehdotukset,

mitä hallitus aikoo tehdä jatkuvasti Ruotsin kautta lisääntyneen nuuskan tuonnin vähentämiseksi ja

aikooko hallitus tehdä asiassa pohjoismaista yhteistyötä Ruotsin viranomaisten ja poliittisten päättäjien kanssa terveydellisesti haitallisen nuuskan käytön rajoittamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 29.6.2017 työryhmän, jonka tehtävänä oli tehdä esityksiä lakimuutoksiksi ja muiksi toimenpiteiksi, jotka tukevat ja edistävät tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppumista vuoteen 2030 mennessä. Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän toimenpide-ehdotukset julkaistiin 31.5.2018, mutta edellinen hallitus ei ryhtynyt niiden pohjalta toimenpiteisiin.

Hallituksen vaihdoksen jälkeen tilanne on muuttunut, ja Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan parhaillaan tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän toimenpide-ehdotusten toteuttamista. Työryhmän yhtenä ehdotuksena on kirjallisen kysymyksessä esiin tuotu ehdotus siitä, että liikunta- ja nuorisolakiin säädetään valtakunnallisten avustusten jakamisen yhdeksi avustusperusteeksi sitoutuminen tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön ehkäisyyn.

Liikuntalain (2015) tavoitteena on edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä, fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista sekä lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Lisäksi näiden tavoitteiden toteuttamisen lähtökohdaksi on laissa kirjattu terveet elämäntavat. Opetus- ja kulttuuriministeriö pyrkii ohjaamaan liikunnan toimialaa näiden tavoitteiden ja lähtökohtien mukaisesti ja ottamaan kirjaukset huomioon omassa toiminnassaan läpileikkaavasti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö julkaisivat vuonna 2013 Muu-tosta liikkeellä! Valtakunnalliset yhteiset linjaukset terveyttä ja hyvinvointia edistävään lii-kuntaan 2020. Nämä linjaukset ja niiden toimeenpanosuunnitelma ovat tärkeä valtakunnallinen viitekehys terveyttä ja hyvinvointia edistävälle liikunnalle Suomessa. Ministeriö on useina vuosina tukenut

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 139/2019 vp

eri avustuksin peruskouluun kohdistuvaa Terve koululainen TEKO-ohjelmaa, toiselle asteelle kohdistuvaa Smart Moves -hanketta ja Terve urheilija -ohjelmaa, joissa kaikissa on tavoitteena edistää terveellistä ja turvallista liikkumista sekä hyvinvointia, ml. päihteettömyys.

Opetus- ja kulttuuriministeriö edellyttää ministeriöltä yleisavusta toimintaansa saavilta liikuntaa edistävilta järjestöiltä liikunnan ja urheilun eettisten periaatteiden noudattamista. Opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa toimii eri hallinnonalojen ja urheilun toimijoiden välinen koordinaatio- ja yhteistyöelin, Urheilun eettisten asioiden neuvottelukunta. Se voi antaa lausuntoja ja tehdä ehdotuksia niille tahoille, joita asia kulloinkin koskee. Neuvottelukunta käsittelee myös päihteisiin liittyviä kysymyksiä liikunnassa ja urheilussa.

EU neuvoston terveysliikuntasuosituksen seurannan yhtenä indikaattorina on Terveystta edistävä liikuntaseura –toiminnan toteuttaminen jäsenmaissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja EU:n rahoittamana on useina vuosina toteutettu Sports Club for Health -hanketta. Vuonna 2017 julkistettiin Sports Club for Health – Ohjeistus urheiluseuroille terveystnäkökulman hyödyntämiseen, jossa yhtenä pääperiaatteena on mallin toteuttaminen terveystta edistävässä ympäristössä, ja tupakkatuotteet on osaltaan huomioitu.

Opetus- ja kulttuuriministeriön yleisavustusta saavan Suomen Olympiakomitean (OK) toimintalupauksena on vastuullisen ja eettisesti kestävä toimintakulttuurin rakentaminen liikunta- ja urheiluyhteisössä. OK:n eettisiin periaatteisiin eli ns. Reilu peli –linjauksiin sisältyy terveyden edistämisen näkökulma, ml. päihteettömyys. OK tekee kohdennetusti nuuskaamisen vastaista työtä valittujen lajien kanssa (parhaillaan on käynnissä nuuskan vastainen hanke). OK:n lajiliittojen ja liikunnan aluejärjestöjen kanssa rakentaman laatuohjelman (Tähtiseurat) kriteeristön täyttävät seurat ovat myös edellä kuvatun eurooppalaisen Sports Club for Health – kriteeristön täyttäviä seuroja (joissa tupakkatuotteet on huomioitu). OK:n laatusuoratyössä voisi jatkossa pohtia laatuksiteerien kehittämistä päihteettömyyden ja nikotiinituotteiden osalta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön liikunnan vastuualue kehittää parhaillaan valtakunnallisten liikuntajärjestöjen yleisavustuksen kriteerejä, joissa yhteiskuntavastuun merkitys tulee tulevaisuudessa korostumaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisopolitiikan vastuualueella päihteidenkäytön ja tupa-koinnin vastainen työ sisältyy monenkin varhaisnuorisöjärjestön ja nuorisöjärjestön toimintaan, mutta asiaa ei ole erikseen selvitetty. Terveet elämäntavat on jo riittävästi huomioitu nuorisolain 2 §:ssä ja avustettavilta järjestöiltä edellytetään kyseisen pykälän sisältämien lain tavoitteiden ja tavoitteiden toteuttamisen lähtökohtien edistämistä toiminnassaan, eikä siksi ole tarpeen tehdä säädösmuutoksia.

Edellisen lisäksi sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän toimenpide-ehdotusten laajempaa toteuttamista. Esimerkiksi juuri nuuskan maahantuontiin ja käyttöön liittyvät haasteet edellyttävät ehdotusten toimeenpanon tarkkaa arviointia.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 139/2019 vp

Nuuskan käyttöön liittyvien haittojen ehkäiseminen edellyttää hallinnonalojen välisen yhteistyön lisäämistä erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, valtionvarainministeriön ja Valviran sekä Tullin kanssa. Yhteistyö pohjoismaisten tulliviranomaisten kanssa on erityisesti nuuskan maahantuonnin osalta tärkeää.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus valmistelee tällä hallituskaudella päihde- ja riippuvuusstrategian. Strategian valmistelussa on tarkoitus muun muassa arvioida laajasti keinoja ennaltaehkäistä riippuvuutta esimerkiksi nuuskaan. Strategia valmistellaan poikkihallinnollisesti ja yhteistyössä järjestöjen kanssa.

Nuuskan käytön ehkäisyyn liittyen sosiaali- ja terveysministeriössä arvioidaan myös keinoja tehdä yhteistyötä Ruotsin viranomaisten ja poliittisen johdon kanssa.

Helsingissä 9.10.2019

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru